

بررسی عوامل مرتبط با فرسودگی شغلی معلمان زن در مدارس متوسطه شهرستان قائمشهر

غلامحسین انتصار فومنی^۱، منیژه ذکریایی^۲، لیلا قبادی لموکی^{۳*}

(۱) استادیار دانشگاه آزاد اسلامی واحد زنجان گروه روانشناسی

(۲) استادیار دانشگاه آزاد اسلامی واحد زنجان گروه مدیریت

(۳) کارشناس ارشد مدیریت آموزشی، مازندران، قائمشهر

*نویسنده مسوول: layla_ghobadi@yahoo.com

تاریخ دریافت مقاله ۹۲/۴/۱۳ تاریخ آغاز بررسی مقاله ۹۲/۶/۲۶ تاریخ پذیرش مقاله ۹۲/۸/۱۹

چکیده

هدف از مقاله حاضر، بررسی نگرش نوجوانان و جوانان به مواد مخدر و نقش مولفه های فردی و خانوادگی در آن بود. به همین منظور، ۱۳۵۰ نفر از نوجوانان و جوانان (۶۱۳ دختر و ۶۱۷ پسر) به روش نمونه گیری خوشه ای طبقه بندی شده انتخاب و به ابزارهای تحقیق شامل مقیاس نگرش سنج مواد مخدر و مقیاس سنجش مولفه های فردی و خانوادگی پاسخ دادند. اطلاعات گردآوری شده با استفاده از آزمونهای t دو گروه مستقل و تحلیل واریانس یکطرفه تحلیل شدند. نتایج نشان داد بین جنسیت، وضعیت تاهل و تحصیلات و نگرش نوجوانان و جوانان نسبت به مواد مخدر تفاوت معناداری وجود ندارد. ولی مقایسه نگرش نوجوانان و جوانان شهر دزفول نسبت به مواد مخدر با توجه به نحوه رابطه فرد با برادر و خواهر، شیوه تربیتی والدین، نحوه نظارت و کنترل والدین بر فرزندان تفاوت معناداری را نشان داد. همچنین، نتایج این تحقیق بیانگر ناکارآمدی روشهای مبتنی بر کنترل شدید و شیوه نظارت بی تفاوت یا فقدان کنترل و آزادی کامل می باشد. بنابراین، ضروری است که والدین از روشهای انضباطی ساختارمند، مقتدرانه و باثبات یعنی شیوه های منطقی و مهربان بودن و یا شیوه نظارت و کنترل رضایت بخش استفاده نموده و نظارت و کنترل مناسب روی فرزندان خود داشته باشند (نه کنترل شدید و نه آزادی کامل؛ بلکه میانه روی و پرهیز از هر گونه افراط و تفریط).

کلید واژگان: نگرش، مواد مخدر، نوجوانان.

مقدمه

ناشی می شود و نتیجه آن از دست رفتن انگیزه، اشتیاق، انرژی و کاهش عملکرد زندگی است (فرهمند، ۱۳۸۶: ۵). مسلش و همکاران در تحقیقاتشان به این نتیجه رسیدند فرسودگی شغلی یک سندرم روان شناختی است و از سه بعد خستگی عاطفی، نگرش منفی در پاسخ به دیگران و عدم موفقیت فردی تشکیل شده است (اصغری، ۱۳۸۹: ۳۲). به عقیده مسلش افراد مبتلا به فرسودگی شغلی سه مرحله را پشت سر می گذارند. در مرحله اول شخص احساس می کند احساسی ندارد و چیزی ندارد که به دیگران بگوید و از نظر عاطفی فرسوده و از کار افتاده گردیده در مرحله دوم شخص بیش از پیش اهمال نشان می

در دهه های اخیر توجه به استرس شغلی و مطالعه آن گسترش روز افزونی یافته است. از جمله دلایل آن تاثیر استرس شغلی در بروز بیماری های روان تنی و همچنین افزایش شیوع استرس شغلی در سطح وسیع جامعه است، که پیامد آن فرسودگی شغلی حاصل از پاسخ تاخیری به عوامل استرس زای مزمن هیجانی و بین فردی در حیطه مشاغل است (ایرانی، ۱۳۸۱: ۲). مساله فرسودگی شغلی نخستین بار توسط فروید نبرگر (۱۹۷۴) مطرح گردید و دیگران با دقت بیشتری به آن پرداختند. این پدیده عمومی و فراگیر از کنش متقابل و یگانه شخصیت فرد با محیط

دهد و به وظایف شخصی خود بی احساس می شود و در مرحله سوم به این نتیجه می رسد که از نظر کاری ناموفق است. این سندرم هم علائم جسمانی و هم علائم روان شناختی و رفتاری دارد که این نشانه ها و علائم به صورت نشانه های جسمانی، شامل اختلال در خواب و عوارض جسمانی و آمادگی برای بیماری (از قبیل سردردها و علائم درد معده-روده ای). نشانه های درونی، خلق و خوی پرخاشگرانه، بدگمانی و بدبینی (صلاحیان و همکاران، ۱۳۹۰: ۲۴). نشانه های اجتماعی عبارتند از گسستن ارتباط طولانی مدت، گوشه گیری یا درگیری با اعضای خانواده یا همکاران. نشانه های سازمانی، غیبت از کار، تضعیف روحیه و درصد بالای بیکاری و کاهش کارایی پدیدار می گردد. فرویدنبرگر افراد مبتلا به این عارضه را افراد دینامیک و فعال می داند که با همه وجود کار می کنند و خود را غرق در کاری که برعهده گرفته اند می-نمایند. و با شغل خود به طور جدی درگیری هیجانی پیدا می کنند. این افراد زود سرکار می روند و دیر از کار بر می گردند، توانایی نه گفتن در برابر کار را ندارند و تفریح رفتن آن ها به خاطر کارشان است (اصغری، ۱۳۸۹: ۴۳). فرسودگی شغلی در بین شاغلین حرفه های خدمات انسانی نظیر آموزش و پرورش خصوصا حرفه معلمی شایع است. از آن جا که معلم و مربی به عنوان نخستین عامل بهبود کیفیت آموزش در نظام آموزشی و موضوع سلامت روانی معلمان و تاثیر آن بر نحوه رفتار، تدریس و کارایی معلم و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان موضوعی است که بیشتر متخصصان آموزش و پرورش بر اهمیت آن تاکید دارند. لذا شناخت و پیشگیری از آن در ارتقاء سطح کیفیت خدمات ارائه شده نقش بسزایی خواهد داشت. بررسی تحقیقات انجام گرفته در زمینه فرسودگی شغلی در این زمینه حاکی از آن است که تاکنون مطالعات زیادی در مورد فرسودگی شغلی در مناطق

مختلف کشور صورت گرفته است. در این خصوص عارفی و همکاران (۱۳۸۹) در پژوهشی با عنوان میزان فرسودگی شغلی و رابطه آن با منتخبی از متغیرهای جمعیت شناختی در اعضای هیات علمی دانشگاه شهید بهشتی به این نتیجه رسید از میان متغیرهای جمعیت شناختی سن، جنس، نوع استخدام، رشته تخصصی، سابقه کار و بعد علمی، تنها وضعیت تاهل تفاوت معنادار بین شرکت کنندگان را تایید کرده است. پرداختچی و همکاران (۱۳۸۷) در پژوهش خود تحت عنوان بررسی رابطه کیفیت زندگی کاری و فرسودگی شغلی در رابطه با مدیران و معلمان شهرستان تاکستان نشان داده اند از میان مولفه های کیفیت زندگی کاری به ترتیب متغیر پرداخت منصفانه، تناسب اجتماعی، فضای کلی زندگی و توسعه قابلیت های فردی بیشترین تاثیر را بر فرسودگی شغلی داشته است. رستمی و همکاران (۱۳۸۷) در ارتباط با فرسودگی شغلی و سلامت روان با نقش کنترل کنندگی جنسیت و تاب آوری معلمان ابتدایی شهر تهران به این نتیجه رسیده اند خرده مقیاس های اضطراب، نشانه های جسمانی و افسردگی در پرسشنامه سلامت روانی بین معلمان زن و مرد تفاوتی وجود داشته است. صابری (۱۳۸۶) نیز در پژوهش خود تحت عنوان بررسی عوامل مرتبط با فرسودگی شغلی در رابطه با معلمان مدارس شهر کاشان به این نتیجه رسیدند که با افزایش سن و سابقه کاری فرسودگی شغلی کاهش می یابد و افزایش مدرک تحصیلی، اختلالات روان پزشکی، نوع مسکن، عدم رضایت از زندگی زناشویی و جنس مرد به طور معنی داری باعث افزایش فرسودگی شغلی در معلمان گردیده است. مهاجر (۱۳۸۰) در یافته های حاصل از پژوهش خود با عنوان ارتباط بین ویژگی های شخصیتی، سابقه شغلی و میزان حقوق ماهیانه با فرسودگی شغلی در ارتباط با دبیران آموزش و پرورش شهر تبریز به این نتیجه رسیده است بین

سابقه شغلی، میزان حقوق ماهیانه، ابعاد شخصیتی برون گرای، وجدان پذیر بودن و دلپذیر بودن با فرسودگی شغلی رابطه منفی وجود دارد. اما رابطه ویژگی شخصیتی روان رنجوری با فرسودگی شغلی رابطه مثبت بوده است. در مطالعات خارج از ایران نیز راسل و همکارانش (۱۹۸۷) به این نتیجه رسیدند تنها متغیر که به طور معناداری با تعداد حوادث فشار روانی محیط کار مرتبط است، سن معلمان بوده به این معنا که معلمان جوان فشارهای شغلی بیشتری را گزارش کرده اند. لذا هدف از انجام پژوهش حاضر بررسی عوامل مرتبط با فرسودگی شغلی معلمان زن در مدارس متوسطه شهرستان قائم شهر بوده است.

روش ها

پژوهش حاضر از نظر اجرا پژوهش توصیفی از نوع پیمایشی و همین طور همبستگی بوده که به صورت مقطعی در سال ۱۳۹۱ انجام شده است؛ جامعه پژوهش کلیه معلمان زن در مدارس متوسطه شهرستان قائم شهر بوده اند. که از این تعداد ۱۵۲ نفر با توجه به جدول مورگان به روش نمونه گیری خوشه ای-تصادفی برای انجام پژوهش انتخاب شدند، و پس از اخذ مجوز رسمی از آموزش و پرورش شهرستان مورد نظر و توجیه افراد شرکت کننده که نتایج این پژوهش تاثیر در آینده حرفه ای آن ها نخواهد داشت. و آزاد بودن آن ها برای مشارکت در این مطالعه جمع آوری اطلاعات آغاز گردید. ابزار مورد استفاده در این مطالعه پرسشنامه دموگرافیک شامل اطلاعات زمینه ای (سن، سابقه کار، سیستم استخدام، وضعیت تاهل، میزان درآمد و میزان تحصیلات) و پرسشنامه فرسودگی شغلی مسلش شامل ۲۲ گویه، که تنها ابزاری است که هر سه بعد فرسودگی شغلی خستگی عاطفی، عملکرد شخصی و مسخ شخصیت را می سنجد. در این پرسشنامه، خستگی عاطفی ۹ گویه،

عملکرد شخصی ۸ گویه و مسخ-شخصیت ۵ گویه را به خود اختصاص داده است. هر سوال با مقیاس شدت اندازه گیری و با نمرات صفر (هرگز) تا ۷ (هر روز) سنجدیده و در سه سطح فرسودگی بالا، متوسط و پایین تقسیم بندی شده است. اعتبار و پایایی علمی پرسشنامه فرسودگی شغلی مسلش اولین بار در ایران توسط فیلیان مورد تایید قرار گرفت (حریری و حسن زاده، ۱۳۸۹: ۷۵). وی در مطالعات خود در دو مرحله آزمون مجدد اعتبار درونی این پرسشنامه را ۰/۹۶ گزارش نموده است. همچنین در پژوهش حاضر قبل از اجرای نهایی پرسشنامه، محقق آن را بر روی یک نمونه ۳۰ نفری اجرا نموده که ضریب آلفای به دست آمده برای فرسودگی شغلی (۰/۸۷) مبین آن بود؛ پرسشنامه مذکور از پایایی قابل قبولی برخوردار بوده است. در این پژوهش اطلاعات با استفاده از آمار توصیفی (فراوانی و درصد فراوانی برای متغیرهای کیفی و میانگین و انحراف معیار برای متغیرهای کمی) و همین طور برای برآورد استنباط ویژگی های جامعه مورد نظر براساس ویژگی های بدست آمده از نمونه از آزمون ضریب همبستگی پیرسون، آزمون t مستقل و تحلیل واریانس یک طرفه استفاده شده و داده ها با نرم افزار SPSS نسخه ۱۹ مورد ارزیابی قرار گرفته است.

یافته های تحقیق

در این مطالعه کلیه ۱۵۲ (۱۰۰ درصد) نفر حجم نمونه برآورد شده به پرسشنامه ها پاسخ داده اند که از این تعداد ۸/۶٪ از معلمان مجرد با میانگین ۱۴/۳۸ و انحراف معیار ۲۵/۰۷ و ۹۱/۴٪ متأهل با میانگین ۲۱/۱۳ و انحراف معیار ۲۱/۰۴ بوده اند. ۶۷٪ از معلمان سابقه کاری ۲۰-۱۶ سال با میانگین ۱۹/۸۳ و انحراف معیار ۲۰/۹۹ را دارا بودند. از نظر سنی بیشترین فراوانی در گروه سنی ۴۵-۴۱

سال با میانگین ۲۱/۴۷ و انحراف استاندارد ۲۲/۰۳ مشاهده شده است. بیشتر معلمان حقوق ۶۰۰۰۰۰۰-۴۰۰۰۰۰۰ ریال را دریافت کرده اند که این میزان میانگینی برابر ۱۷/۷۶ با انحراف معیار ۲۲/۷۵ را در برداشته است. آزمون های

جدول ۱. نتایج آزمون ضریب همبستگی پیرسون بین فرسودگی شغلی با متغیرهای سن، سابقه کار و میزان درآمد در معلمان زن

سطوح مختلف	میانگین	انحراف استاندارد	درجه آزادی	ضریب همبستگی	سطح معنی داری
کمتر از ۵ سال	۳۰/۱۴	۱۷/۴۷	۱۵۲	۰/۰۱	۰/۸۴
۶-۱۰ سال	۲۶/۲۰	۲۴/۶۷			
۱۱-۱۵ سال	۱۵/۰۴	۱۹/۴۷			
۱۶-۲۰ سال	۱۹/۸۳	۲۰/۹۹			
۲۱-۲۵ سال	۲۳/۳۷	۲۲/۸۳			
بیشتر از ۲۶ سال	۱۷/۸۶	۲۶/۸۵			
کمتر از ۴۰۰۰۰۰۰ ریال	۲۵/۷۳	۱۶/۷۲	۱۵۲	-۰/۰۵	۰/۵۳
۴۰۰۰۰۰۰-۶۰۰۰۰۰۰ ریال	۱۷/۷۶	۲۲/۷۵			
۶۰۰۰۰۰۰-۸۰۰۰۰۰۰ ریال	۲۲/۴۳	۱۹/۴۶			
۸۰۰۰۰۰۰-۱۰۰۰۰۰۰۰ ریال	۲۴/۲۵	۲۸/۶۸			
کمتر از ۲۵ سال	۲۵	۹/۸۹	۱۵۲	-۰/۰۵	۰/۵۶
۲۶-۳۰ سال	۳۵	۱۳/۹۵			
۳۱-۳۵ سال	۱۶/۵۰	۲۱/۹۰			
۳۶-۴۰ سال	۱۸/۳۳	۲۱/۹۵			
۴۱-۴۵ سال	۲۱/۴۷	۲۲/۰۳			
بیشتر از ۴۵ سال	۲۸/۴۴	۱۴/۴۵			

جدول ۲. نتایج آزمون t برای مقایسه میانگین نمره فرسودگی شغلی بر اساس متغیر وضعیت تاهل در معلمان زن

شاخص ها	میانگین	انحراف معیار	درجه آزادی	اختلاف میانگین	آزمون t	سطح معنی داری
متاهل	۲۱/۱۳	۲۱/۰۴	۱۵۰	۶/۷۴	۱/۰۹	۰/۲۸
مجرد	۱۴/۳۸	۲۵/۰۷				

جدول ۳. نتایج آزمون تحلیل واریانس یک طرفه برای تعیین تفاوت بین فرسودگی شغلی با متغیرهای سیستم استخدام و میزان تحصیلات در

معلمان زن						
نام متغیر	سطوح متغیر	میانگین	انحراف معیار	درجه آزادی	مقدار آزمون	سطح معنی داری
وضعیت استخدام	رسمی	۱۹/۷۸	۲۱/۵۹	۱۴۸	۰/۸۴	۰/۴۷
	آزمایشی	۳۴	۲۲/۶۳			
	پیمانی	۳۰/۵۷	۱۵/۵۸			
	حق التدریس	۲۴/۴۰	۲۳/۵۱			
مدرک تحصیلی	فوق دیپلم	۲۴/۵۰	۹/۱۹	۱۴۹	۰/۸۲	۰/۴۴
	لیسانس	۱۹/۳۱	۲۱/۸۶			
	فوق لیسانس	۲۴/۵۶	۲۰/۱۵			

همچنین بر طبق جدول ۲ بین فرسودگی شغلی معلمان زن متاهل با معلمان زن مجرد تفاوتی مشاهده نشده است ($p>0/05$).

از طرفی نتایج آزمون تحلیل واریانس یک طرفه حاکی از آن بود که سیستم استخدام و میزان تحصیلات نتوانسته اند پیش بینی کننده خوبی برای فرسودگی شغلی باشند (جدول ۱).

بحث و نتیجه گیری

براساس یافته های پژوهش فرسودگی شغلی معلمان در حیطه های خستگی عاطفی (۷۷/۶)، مسخ شخصیت (۸۴/۹) و عملکرد فردی (۶۷/۸) در حد خفیف بوده است. این یافته با یافته های حاصل از مطالعات صابری و همکاران (۱۳۸۶)، ساروس (۱۹۸۸)، کارالتو (۲۰۰۶) و پیترز (۱۹۹۸) همسو بوده است. در این ارتباط، فرسودگی خفیف در معلمان می تواند دلایل متعددی از قبیل ویژگی های فردی معلمان شامل: درک افراد از استرس، سازگاری تجربه شده در آن ها، آستانه تحریک پذیری بالا و ... ویژگی های ذهنی محیط کار شامل ارتباطات موثر، شیوه مدیریت مناسب، عدالت موجود در سازمان، قوانین و مقررات، آگاهی، تسلط و استانداردهای کاری و هم چنین ویژگی های

محیط فیزیکی کار مانند: نور، صدا و ... را داشته باشد. هر کدام از این عوامل نقش موثر و تعیین کننده ای در نحوه ی شناخت و معنی کردن استرس را به همراه دارد و می تواند به نوعی خطر ابتلا به فرسودگی شغلی را در معلمان کاهش دهد. در این مطالعه یافته ها عدم ارتباط بین سن با فرسودگی شغلی را تایید کرده است. این یافته با نتایج حاصل از پژوهش های عارفی و همکاران (۱۳۸۸)، فرح بخش (۱۳۸۵)، میزاب زاده (۱۳۸۶) و راسل (۱۹۸۷) مطابق بوده است. بنابر یافته های این پژوهش بین سن با فرسودگی شغلی ارتباط معنی دار مشاهده نشده است. عدم ارتباط حاصل از نتیجه این پژوهش می تواند به دلیل تثبیت شدن معلمان در مکان آموزشی و افزایش مکانیسم های تطبیقی باشد که از عوامل کاهش فرسودگی شغلی به شمار می رود (عارفی و همکاران، ۱۳۸۶: ۸۳). از طرفی ناهمگونی سن شروع بکار در دوره های مختلف هرم شغلی نشان دهنده توزیع متفاوت در خصوص سن افراد در مشاغل متفاوت می باشد و می تواند موید این امر باشد. بین میزان درآمد با فرسودگی شغلی ارتباط معنی داری مشاهده نشده است. در این خصوص حریری و حسن زاه (۱۳۸۹) و مومنی و همکاران (۱۳۸۷) به این نتیجه رسیدند، بین متوسط درآمد ماهیانه کارمندان با فرسودگی شغلی آنان از نظر آماری

ارتباط معنی داری وجود نداشته است. عدم ارتباط دو متغیر ناشی از نظام پرداخت هماهنگ حقوق بوده است به این صورت که مقدار حقوق در شرایط یکسان و مساوی در سایر سازمان ها مطابقت داشته است (میراب زاده، ۱۳۸۶: ۸۹). لذا حقوق دریافتی با انتظارات و حجم کاری که انجام شده هماهنگ بوده و این امر رضایت از کار را در معلمان بیشتر کرده و از فرسودگی کاسته است (پرداختچی و همکاران، ۱۳۸۸: ۴۴). بین سابقه کار معلمان با فرسودگی شغلی ارتباط معنی دار وجود نداشته است. این یافته از پژوهش با یافته های مطالعه عارفی و همکاران (۱۳۸۶) همسو بوده است. معلمان در هر دوره از سابقه کار که قرار دارند با نحوه ی برخورد با تنش های موجود در کار آشنا هستند، بنابراین قابلیت انعطاف پذیری بالا سبب شده که استرس کمتری را تجربه کنند. اما نتایج حاصل از مطالعات حریری و حسن زاده (۱۳۸۹)، فرح بخش (۱۳۸۵) نتایجی مغایر را در برداشت. با توجه به نتایج به دست آمده فرسودگی شغلی معلمان زن مجرد و متأهل نیز تفاوتی را در برداشته است. در پژوهش خزایی و همکاران (۱۳۸۵) تحت عنوان فرسودگی شغلی پرستاران و برخی از عوامل مرتبط با آن نشان داده شده بین تاهل با فرسودگی شغلی تفاوت معنی دار وجود دارد و مقایسه نمره عدم موفقیت فردی بین افراد متأهل و مجرد تفاوت معنی دار را نشان داده است (یوزباشی، ۱۳۸۳). لذا عدم ارتباط در این پژوهش می تواند ناشی از رضایت مندی از زندگی زنانشویی و تاثیر حمایت های خانواده و همکاران در ایجاد احساس مثبت از توانمندی در معلمان مجرد باشد که از عوامل کاهنده و کنترل کننده فرسودگی شغلی بوده است. همچنین نتایج به دست آمده از این پژوهش نشان داد که بین مدرک تحصیلی با فرسودگی شغلی معلمان زن نیز تفاوتی وجود ندارد. در این رابطه موردی همسو یافت

نشده، اما مطالعه صابری و همکاران (۱۳۸۶) در این زمینه نشان داد که افزایش مدرک تحصیلی، افزایش فرسودگی شغلی را با خود به همراه دارد. از طرفی بین میزان تحصیلات با فرسودگی شغلی پرستاران ارتباط معکوس و معنی داری وجود دارد به این صورت که با افزایش میزان تحصیلات فرسودگی شغلی کمتری دیده می شود. از طرفی عدم تفاوت بین دو متغیر به علت برخورداری معلمان از منزلت اجتماعی و بالا رفتن وجهه اجتماعی آن ها و یا وجود دیگر زمینه های موفقیت آمیز در زندگی شخصی در مقابله با عوامل استرس زای شغلی بوده است. عدم تفاوت در سیستم استخدام با فرسودگی شغلی معلمان زن نیز احتمالاً به دلیل وجود فاکتورهای محیطی، سازمانی و اجتماعی نظیر حمایت های اجتماعی موثر در فرسودگی شغلی بوده است. آن چه که حائز اهمیت است بروز فرسودگی شغلی امری ناگهانی نیست بلکه فرآیندی پیش رونده و رشد مرحله ای دارد. و اثر مهلکی حتی فراتر از فرسایش روان خواهد داشت. این امر یک خطر جدی برای عملکرد شغلی پدید می آورد که هزینه های آن توسط هر کسی که از شخص آسیب دیده تاثیر می پذیرد، احساس می شود. هم در محیط کار و هم در خانه. لذا با توجه به تایید فرسودگی خفیف در معلمان زن و وجود سطوح مختلف آن و اثرات مخربی که بر سلامت و کیفیت کار آموزش می گذارد. به مسئولان اداره آموزش و پرورش شهرستان قائمشهر توصیه می شود با برگزاری دوره-های آموزشی و ارائه خدمات مشاوره ای، فرهنگی سهم عمده ای را در اصلاح فرسودگی شغلی داشته و به دیگر سخن، با حمایت های روانی و عاطفی از این دسته از افراد در بهبودیشان گامی مهم بردارند.

منابع

- گنجی، حمزه (۱۳۷۷)، روانشناسی کار، تهران، انتشارات ارسباران.
- مومنی، حمید؛ صالحی، اشرف؛ سراجی، ابوالفضل (۱۳۸۸)، مقایسه فرسودگی شغلی پرستاران شاغل در بخش درمان و آموزش دانشگاه علوم پزشکی اراک ۱۳۸۷، سال ۱۲، شماره ۴ (شماره پیاپی ۴۹)، صص ۱۱۳-۱۲۳.
- میرابزاده، آرش؛ ایرانی، شهرام؛ سمیعی، مرسده؛ فیضزاده، گلناز (۱۳۸۶)، فرسودگی شغلی و عوامل مرتبط با آن در کارمندان بیمارستان روانپزشکی رازی. ویژه نامه توانبخشی در بیمارها و اختلالات روانی، دوره ۸، شماره مسلسل ۲۹: صص ۶۴-۷۰.
- یوزباشی، زهرا (۱۳۸۳)، بررسی میزان فرسودگی شغلی مدیران زن مدارس متوسطه شهر تهران. پایان نامه کارشناسی ارشد رشته روان-شناسی، دانشگاه الزهرا (س). دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی.
- Carlotto MS, Palazzo Ldos S. Factors associated with burnouts syndrome: an epidemiological study of teachers. *Cad Saude Publica* 2006; 22: 1017-26.
- Nubling R, Reisch M, Raymann T. zur psychotherapeutischen und psychosozialen versorgung psychisch kranker kinder und jugendlicher in Baden - wuerttemberg. *Psychotherapy Journal* 2006; 3: 247-57.
- National Institute of Occupational Health, <http://www.nioh.org/>. Accessed may 7, 2010.
- Pithers RT, Soden R. Scottish and Australian Br J teacher stress and strain: a comparative study. *Educ Psychol* 1998; 68: 269-79.
- Russel DW, Altmaier E, Van VD. Job-related stress, social support, and burnout among classroom teacher. *J Appl Psychol* 1987; 72(2): 269-74
- Sarros JC. Administrator burnout, finding and future directions. *J Educ Adm* 1988; 4: 184-94
- احمدی، امید؛ عزیز خانی، امید؛ بصراوی، منعم (۱۳۹۰)، توزیع فراوانی سندرم فرسودگی و عوامل مرتبط با آن در پرستاران شاغل در بیمارستان الزهرا (س) اصفهان، مجله دانشکده پزشکی اصفهان، سال ۲۹، شماره ۱۵۸: صص ۱۳۷۸-۱۳۸۲.
- اصغری، محمد (۱۳۸۹)، بررسی عوامل تاثیرگذار بر فرسودگی شغلی کارکنان شعب بانک کشاورزی استان مازندران. پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی واحد قائمشهر.
- ایرانی، شهرام (۱۳۸۱)، بررسی فرسودگی شغلی و عوامل موثر بر آن در کارمندان بیمارستان روانپزشکی رازی. پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی.
- پرداختچی، محمد حسن؛ احمدی، غلام علی؛ آرزومندی، فریده (۱۳۸۸)، بررسی رابطه کیفیت زندگی کاری و فرسودگی شغلی مدیران و معلمان مدارس شهرستان تاکستان، فصلنامه رهبری و مدیریت آموزشی، سال ۳، شماره ۳۵: صص ۲۵-۵۰.
- حریری، نجلا؛ حسنزاده، پرینا (۱۳۸۹)، سنجش فرسودگی شغلی در میان کتابداران کتابخانه های عمومی استان مازندران، فصلنامه اندیشه های تازه علوم تربیتی، سال ۶، شماره ۱: صص ۷۱-۸۸.
- صابری، حمیدرضا؛ مروجی، علیرضا؛ ناصح، جواد (۱۳۸۶)، بررسی عوامل مرتبط با فرسودگی شغلی معلمان مدارس شهر کاشان در سال ۱۳۸۶، فصلنامه طب جنوب، سال ۱۴، شماره ۱: صص ۴۱-۵۰.
- صلاحیان، افشین؛ عریضی، حمیدرضا؛ بابامیری؛ محمد، عسگری، آزاده (۱۳۹۰)، عوامل پیش بین سندرم فرسودگی شغلی، دوره ۶، شماره ۲۳: صص ۲۳-۳۱.
- عارفی، محبوبه؛ قهرمانی، محمد؛ طاهری، مرتضی (۱۳۸۹)، میزان فرسودگی شغلی و رابطه آن با متغیرهای جمعیت شناختی در اعضای هیات علمی دانشگاه شهید بهشتی، فصلنامه روانشناسی کاربردی، سال ۴، شماره ۲ (۱۴): صص ۸۶-۷۲.
- فرحبخش، سعید (۱۳۹۰)، رابطه ابعاد مختلف فرسودگی شغلی و برخی از عوامل مربوط به شغل در مدیران سازمان های دولتی استان لرستان، فصلنامه تحقیقات علوم رفتاری، دوره ۹، شماره ۱: صص ۵۶-۶۲.
- فیلیان، عماد (۱۳۷۱)، بررسی میزان فرسودگی شغلی و ارتباط آن با روش های مقابله ای پرستاران. پایان نامه کارشناسی ارشد، آموزش پرستاری تربیت مدرس تهران.
- کورانیان، فرانک؛ خسروی، علیرضا؛ اسماعیلی، حبیب ا...، بررسی ارتباط نستوهی و منبع کنترل با فرسودگی شغلی در پرستاران (۱۳۸۷)، افق دانش: فصلنامه دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی گناباد، دوره ۱۴، شماره ۱: صص ۵۸-۶۷.

Quarterly Journal of Educational Psychology

Islamic Azad University Tonekabon Branch

Vol. 4, No. 3, Winter 2014, No 16

Journal of Educational
Psychology

Study the factors associated with the female teacher's occupational burnout in Qaemshahrs secondary schools

Gholam Hoseyn Ansar Momeni ^{1*}, Manizheh Zakariyaie ², Leyla Ghobadi Lamoki ²

- 1) Assistant professor, Department of psychology, Islamic Azad University, Zanjan, Iran
- 2) Department of Educattion, Islamic Azad University, Zanjan, Iran
- 3) M.A. in Educational, Islamic Azad University, Ghaem Shahr, Iran

*Corresponding author: layla_ghobadi@yahoo.com

Abstract

Occupational burnout problem in working many of human services is visible as chafe tiredly, Personality astray and personal UN successfully. This research was Study the factors associated with the female teacher's occupational burnout in Qaemshahrs secondary schools. This is a descriptive and sectional research and it was intergration in 1391 that 152 people of female teachers of high school of Qaemshahr are selected in it by the way of beard-accidentally sampling. Indigent in formation was collected by Maslach standard questionnaire and it is used of piersoun intergration test, T test and Anova for statistically analyzing. Based on this study, most of teachers suffer from slight occupational burnout, but based on the result of this research there are people that have average to violent occupational burnout. So, it is recommended to the answerables that perform needed performance for regulation and prophylaxis from this operations.

Keywords: occupational burnout, female teachers, Maslach, secondary schools.
